

Briselē, 13.5.2015.
COM(2015) 240 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

EIROPAS PROGRAMMA MIGRĀCIJAS JOMĀ

I. Ievads

Cilvēki vienmēr ir migrējuši no vietas uz vietu. Cilvēki cenšas sasniegt Eiropas krastus dažādu iemeslu dēļ un dažādos veidos. Viņi gan meklē likumīgus ceļus, gan arī riskē ar dzīvību, lai izbēgtu no politiskās apspiešanas, kara un nabadzības, lai dzīvotu kopā ar ģimeni vai lai atrastu uzņēmējdarbības iespējas, varētu gūt zināšanas un saņemt izglītību. Katrs migrācijas stāsts ir citāds. Nepatiesi un stereotipiem bagāti stāsti bieži pievēršas vien atsevišķām migrantu plūsmām, palaižot garām to, cik sarežģīta ir šī parādība, kas visdažādākajos veidos ietekmē sabiedrību un kam nepieciešami dažādi risinājumi. Šajā programmā apkopoti pasākumi, kas Eiropas Savienībai būtu jāveic tagad un turpmākajos gados, lai izveidotu konsekventu un visaptverošu pieeju un izmantotu migrācijas sniegtos ieguvumus, kā arī risinātu ar to saistītās problēmas.

Vispirms ir jāaizsargā tos, kuriem tas nepieciešams. Mūs visus šokē tūkstošiem migrantu ciešanas, kuri pakļauj dzīvību briesmām, lai šķērsotu Vidusjūru. Pirmo reizi tieši reaģējot uz notikumiem, Komisija izstrādājusi desmit punktu plānu tūlītējai rīcībai. Eiropas Parlaments un Eiropadome šo plānu atbalstīja, un arī dalībvalstis apņēmas veikt konkrētus pasākumus, lai novērstu cilvēku turpmāku bojāeju.

Šī reakcija bija tūlītēja, taču nepietiekama. Vienreizēji pasākumi šajā gadījumā neder. Bija vajadzīgi ārkārtas pasākumi, jo kopējā Eiropas politika šajā jomā nav sasniegusi cerētos rezultātus. Lai gan lielākā daļa eiropiešu reaģēja uz migrantu ciešanām, realitātē visā Eiropā pastāv ievērojamas šaubas par to, vai mūsu migrācijas politika atbilst migrantu tūkstošu radītajam spiedienam, nepieciešamībai iekļaut migrantus mūsu sabiedrībās un novecojošās Eiropas ekonomikas vajadzībām.

Lai censtos apturēt postu, ko migrantiem nodara tie, kuri viņu stāvokli izmanto savā labā, mums jāizmanto ES globālā loma un plašais instrumentu klāsts, pievēršoties migrācijas iemesliem. Dažas no šīm problēmām ir ļoti dziļas, taču tās ir jārisina. Globalizācija un saziņas revolūcija ir radījusi iespējas un devusi cerības. Citas problēmas ir sekas kariem un krīzēm – no Ukrainas līdz Tuvajiem Austrumiem, Āzijai un Ziemeļāfrikai. Globālās nabadzības un konfliktu ietekme nebeidzas pie valstu robežām.

Eiropai arī nākotnē vajadzētu sniegt patvērumu tiem, kuri bēg no vajāšanas, kā arī palikt pievilcīgam galamērķim talantīgiem un uzņēmīgiem studentiem, pētniekiem un darba ņēmējiem. Lai ievērotu mūsu starptautiskās saistības un vērtības, vienlaikus nodrošinot savu robežu drošību, un tai pašā laikā radītu nepieciešamos apstākļus Eiropas ekonomiskajai labklājībai un sabiedrības saliedētībai, ir nepieciešama koordinēta rīcība Eiropas līmenī – tas ir delikāts uzdevums.

Tādēļ vajadzīgs pamatpasākumu kopums un konsekventa un skaidra kopēja politika. Mums ir jāatjauno ticība, ka spējam apvienot Eiropas un valstu centienus migrācijas problēmas risināšanai, izpildīt mūsu starptautiskās saistības un morālos pienākumus un efektīvi sadarboties saskaņā ar solidaritātes un kopējas atbildības principiem. Neviena dalībvalsts nevar efektīvi risināt migrācijas problēmu viena pati. Ir skaidrs, ka nepieciešama jauna, Eiropas mēroga pieeja. Tam jāizmanto visas mūsu rīcībā esošās politikas un instrumenti, vislabāko rezultātu sasniegšanai apvienojot iekšpolitiku un ārpolitiku. Lai kopēja Eiropas migrācijas politika kļūtu par realitāti, kopā jāstrādā visiem – dalībvalstīm, ES iestādēm, starptautiskajām organizācijām, pilsoniskajai sabiedrībai, vietējām pārvaldes iestādēm un trešām valstīm.

II. Tūlītējā rīcība

Pirmā daļa Eiropas programmā migrācijas jomā ir veltīta nepieciešamībai pēc ātras un pārliecinošas rīcības, lai reaģētu uz traģēdiju Vidusjūrā. Eiropadomes 2015. gada 23. aprīļa paziņojums¹ un dažas dienas vēlāk pieņemtā Eiropas Parlamenta rezolūcija² atspoguļo vienprātību par to, ka ir nepieciešama ātra rīcība, lai glābtu dzīvības un palielinātu ES iesaisti³.

Šai ātrajai reakcijai būtu arī jākalpo par paraugu ES reakcijai uz krīzēm nākotnē neatkarīgi no tā, kurā kopējās ārējās robežas posmā tās norisinātos.

Cilvēku dzīvību glābšana jūrā

Eiropa nevar vienkārši noskatīties, kā iet bojā cilvēki. Tiks pastiprināti meklēšanas un glābšanas pasākumi, lai atjaunotu to darbības līmeni, kāds tika nodrošināts iepriekšējā Itālijas operācijā *Mare Nostrum*. Lai trīskāršotu **Frontex kopīgajām operācijām Triton un Poseidon** paredzēto budžetu, Komisija jau ir iesniegusi 2015. gada budžeta grozījumus un līdz maija beigām nāks klajā ar priekšlikumu 2016. gadam. Īstenojot šo priekšlikumu, tiks paplašināta gan šo operāciju jauda, gan to ģeogrāfiskais tvērums, lai *Frontex* pildītu savu divējādo lomu – koordinēt operatīvo atbalstu pie dalībvalstu robežām, kuras izjūt spiedienu, un palīdzēt glābt migrantu dzīvības jūrā⁴. Līdztekus šim ES finansējuma palielinājumam vairākas dalībvalstis izvieto kuģus un lidaparātus. Šī apsveicamā solidaritāte būs jāsaaglabā tik ilgi, kamēr turpināsies migrācijas spiediens. Jaunais *Triton* operatīvais plāns tiks paziņots līdz maija beigām⁵.

Cīņa pret nelegālas migrantu kontrabandas kriminālajiem tīkliem

Ir jāiznīcina kriminālie tīkli, kas ļaunprātīgi izmanto neaizsargātos migrantus. Augstā pārstāve un Komisijas priekšsēdētāja vietniece jau ir iepazīstinājusi ar iespējamajām **kopējās drošības un aizsardzības politikas (KDAP) operācijām**, kuru mērķis ir sistemātiski identificēt, pārņemt un iznīcināt nelegālo migrantu kontrabandistu izmantotos kuģus. Šāda rīcība, kas notiks saskaņā ar starptautiskajiem tiesību aktiem, pārliecinoši parādīs ES apņemšanos rīkoties.

Tiks darīts vairāk, lai apkopotu un efektīvāk **izmantotu informāciju nelegālo migrantu kontrabandistu noteikšanai un apkarošanai**. Eiropols nekavējoties pastiprinās nesen izveidoto kopīgo jūras informācijas operāciju (*JOT MARE*), īpaši koncentrējoties uz nelegālo migrantu kontrabandu. Tādējādi tiks izveidots vienotais kontaktpunkts aģentūru sadarbībai

¹ Eiropadomes 2015. gada 23. aprīļa īpašās sanāksmes paziņojums: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/04/23-special-euco-statement/>. Eiropas programmas migrācijas jomā šajā daļā ietvertas un turpmāk izstrādātas iniciatīvas, kuras iekļautas plānā, ar ko Komisija iepazīstināja pēc Eiropadomes 23. aprīļa paziņojuma.

² [http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2015/2660\(RSP\)](http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2015/2660(RSP)).

³ Savienības kopīgā politika patvēruma, imigrācijas, vīzu un ārējo robežu kontroles jomā pamatojas uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) V sadaļu (Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa). Atbilstīgi Līgumu 21. un 22. protokolam Apvienotā Karaliste, Īrija un Dānija nepiedalās atbilstīgi LESD V sadaļai ierosinātu pasākumu pieņemšanā Padomē. Apvienotā Karaliste un Īrija trīs mēnešu laikā no priekšlikuma vai iniciatīvas iesniegšanas vai jebkurā laikā pēc to pieņemšanas var paziņot Padomei, ka tās vēlas līdzdarboties ierosināto pasākumu pieņemšanā un piemērošanā. Dānija saskaņā ar tās konstitucionālajām prasībām jebkurā laikā var paziņot pārējām dalībvalstīm, ka tā vēlas pilnībā piemērot visus attiecīgos pasākumus, kas pieņemti, pamatojoties uz LESD V sadaļu.

⁴ Šis atbalsts papildina ievērojamo palīdzību, kas šīm dalībvalstīm ir pieejams no Iekšlietu fonda, no kura Itālija ir nozīmīgs saņēmējs absolūtos skaitļos, bet Malta –*per capita*.

⁵ Tā kā operācijas *Triton* un *Poseidon* koordinē *Frontex* un ir saistītas ar ārējo robežu aizsardzību, tās balstās uz Šengenas *acquis*, kurā nepiedalās Apvienotā Karaliste un Īrija (sk. 25. zemsvītras piezīmi). Tas neizslēdz Apvienotās Karalistes kuģu līdzdalību meklēšanas un glābšanas operācijās Vidusjūrā, koordinējot šīs darbības ar *Triton* un *Poseidon*.

nelegālās migrantu kontrabandas apkarošanā⁶. *Frontex* un Eiropols arī izstrādās nelegālo migrantu kontrabandistu varbūtēji izmantoto kuģu pazīmju sarakstus, kurus lietos, lai identificētu aizdomīgos kuģus un sekotu to kustībai. Visbeidzot, Eiropols identificēs nelikumīgu interneta saturu, ko nelegālie migrantu kontrabandisti izmanto, lai piesaistītu migrantus un bēgļus, un pieprasīs to dzēst.

Pārvietošana – reakcija uz lielo ieбраucēju skaitu ES

Dalībvalstu patvēruma meklētāju sistēmas šobrīd saskaras ar spiedienu, kāds līdz šim nav pieredzēts, un, tuvojoties vasarai, cilvēku plūsma uz dalībvalstīm, kas ģeogrāfiskās atrašanās vietas dēļ pirmās saskaras ar migrāciju, nākamajos mēnešos turpināsies. ES nevajadzētu gaidīt, kamēr migrācijas spiediens kļūst neizturams; ieбраucēju lielais skaits nozīmē, ka vietējās iespējas šos cilvēkus uzņemt jau ir pārsniegtas. Lai reaģētu uz situāciju Vidusjūras reģionā, Komisija līdz maija beigām ierosinās iedarbināt ārkārtas reaģēšanas sistēmu, kas paredzēta LESD 78. panta 3. punktā⁷. Priekšlikumā būs iekļauta pagaidu sadales shēma attiecībā uz personām, kurām nepārprotami vajadzīga starptautiska aizsardzība, tādējādi nodrošinot visu dalībvalstu taisnīgu un līdzsvarotu līdzdalību šajos kopīgajos centienos. Uzņēmēja dalībvalsts būs atbildīga par pieprasījuma izskatīšanu saskaņā ar izstrādātajiem noteikumiem un garantijām. Pielikumā atrodams sadales koeficients, kas balstīts uz tādiem kritērijiem kā IKP, iedzīvotāju skaits, bezdarba līmenis un patvēruma meklētāju un pārvietoto bēgļu skaits iepriekš.

Šis solis būs pamatā ilgstošam risinājumam. ES nepieciešama pastāvīga sistēma, kas regulētu atbildības sadali starp dalībvalstīm par lielo skaitu bēgļu un patvēruma meklētāju. Komisija līdz 2015. gada beigām izstrādās tiesību akta priekšlikumu obligātai un automātiskai pārvietošanas sistēmai, kā Savienībā sadalīt personas, kurām nepārprotami vajadzīga starptautiska aizsardzība ES, ja notiek masveida ieceļošana⁸. Šajā shēmā tiks ņemts vērā tas, ko dalībvalstis jau paveikušas brīvprātīgi.

Kamēr šie divi pasākumi vēl nav ieviesti, dalībvalstīm būs jāizrāda solidaritāte un jāpastiprina centieni palīdzēt valstīm, kas ģeogrāfiskās atrašanās vietas dēļ pirmās saskaras ar migrāciju.

Mītnesvietas maiņa – kopīga pieeja tam, kā nodrošināt aizsardzību pārvietotām personām, kurām tā nepieciešama

Līdztekus to personu pārvietošanai, kuras jau atrodas Savienībā, ES ir pienākums arī dot ieguldījumu, lai palīdzētu pārvietotām personām, kurām nepārprotami nepieciešama starptautiska aizsardzība. Tas ir starptautiskās sabiedrības kopīgs pienākums, bet Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos (*UNHCR*) uzdevums ir noteikt tos gadījumus, kad cilvēki nevar droši palikt paši savā valstī. Šādus neaizsargātus cilvēkus nedrīkst pamest nelaimē, lai viņi izmantotu nelegālo migrantu kontrabandistu un cilvēku tirgotāju kriminālos tīklus. Vajadzīgs drošs un likumīgs veidam, kā viņi var sasniegt ES. *UNHCR* ir ES noteicis mērķi – līdz 2020. gadam sasniegt 20 000 mītnesvietas maiņas gadā⁹. Dažas dalībvalstis jau ir devušas lielu ieguldījumu globālajos centienos šajā jomā. Tomēr citas nedara neko, un daudzos gadījumos tās nepiedāvā alternatīvas saistībā ar patvēruma pieprasījumu izskatīšanu un pieņemšanu un nepalīdz finansēt citu dalībvalstu centienus.

⁶ Minēto mērķu sasniegšanai atbalstu vajadzētu sniegt arī Eiropas Jūras drošības aģentūrai, Eiropas Zivsaimniecības kontroles aģentūrai un *Eurojust*.

⁷ Šis priekšlikums neattieksies uz Dāniju, bet uz Apvienoto Karalisti un Īriju tas attieksies tikai tad, ja tās izmantos savas tiesības piedalīties (sk. 3. zemsvītras piezīmi).

⁸ Par šā priekšlikuma darbības jomu sk. 3. zemsvītras piezīmi.

⁹ *UNHCR* direktora vietnieka paziņojums, Progresā ziņojums par mītnesvietas maiņu, Augstā komisāra programmas izpildkomitejas pastāvīgās komitejas tikšanās Ženēvā 2012. gada 26.–28.

Līdz maija beigām Komisija izstrādās ieteikumu, kurā ierosinās **ES mēroga mītnesvietas maiņas shēmu ar 20 000 vietām**. Šī shēma aptvers visas dalībvalstis, un tās sadales kritēriji (pielikumā) ietver IKP, iedzīvotāju skaitu, bezdarba līmeni un iepriekšējo patvēruma meklētāju un pārvietotu bēgļu skaitu; tāpat tajā tiks ņemts vērā tas, ko dalībvalstis jau paveikušas brīvprātīgi. Lai atbalstītu šo shēmu, ES budžetā 2015. un 2016. gadā tiks paredzēts finansējums **papildu 50 miljonu euro apmērā**. Ja būs vajadzīgs, sekos priekšlikums par saistošu un obligātu leģislatīvo pieeju no 2016. gada¹⁰. Papildus šiem kopīgajiem centieniem Komisija aicina dalībvalstis izmantot iespējas, ko jau piedāvā Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds, un valsts plānošanā piedāvāt vēl vairāk mītnesvietas maiņas iespēju, nekavējoties koriģējot finansējumu.

Tāpat dalībvalstīm būtu pilnībā jāizmanto citi juridiskie ceļi, kas ir pieejami personām, kurām nepieciešama aizsardzība, tostarp atbalsts no privātām/nevalstiskām organizācijām un uzturēšanās atļaujas humānu iemeslu dēļ, kā arī ģimenes atkalapvienošanās noteikums.

Darbs partnerībā ar trešām valstīm ar migrāciju saistīto problēmu risināšanai izcelsmes posmā

ES var veikt arī tūlītējus pasākumus pašos izcelsmes un tranzīta reģionos. Komisija un Eiropas Ārējās darbības dienests (EĀDD) sadarbosies ar partnervalstīm, lai ieviestu stingrus pasākumus ar mērķi nepieļaut bīstamos pārbraucienus.

Pirmkārt, ES būtu jāpalielina atbalsts valstīm, kuras uzņem visvairāk pārvietoto bēgļu. Tiks izveidotas vai padziļinātas **reģionālās attīstības un aizsardzības programmas**, vispirms Ziemeļāfrikā un Āfrikas ragā, bet esošā programma Tuvajos Austrumos tiks paplašināta. 2015. un 2016. gadā tiks darīti pieejami 30 miljoni euro, kurus būtu jāpapildina arī dalībvalstu ieguldītiem līdzekļiem.

Otrkārt, līdz gada beigām **tiks izveidots daudzfunkcionāls izmēģinājuma centrs Nigērā**. Sadarbojoties Starptautiskajai Migrācijas organizācijai (IOM), UNHCR un Nigēras iestādēm, centos tiks sniegta informācija, vietējā aizsardzība un mītnesvietas maiņas iespējas tiem, kam tas nepieciešams. Šādi centri izcelsmes vai tranzīta valstīs palīdzēs veidot reālistisku priekšstatu par migrantu pārbraucienu iespējamo izdošanos un nodrošināt palīdzību brīvprātīgas atgriešanās iespējās nelikumīgajiem migrantiem.

Treškārt, migrācija kļūs par atsevišķu komponentu **kopējās drošības un aizsardzības politikas** misijās, kuras jau norisinās tādās valstīs kā Nigēra un Mali – tiks pastiprināta šo misiju robežpārvaldības sadaļa. Rudenī Maltā par šiem jautājumiem tiks organizēta galotņu tikšanās ar nozīmīgākajiem partneriem, tostarp Āfrikas Savienību, lai kopā ar reģiona valstīm izstrādātu kopīgu pieeju, kā novērst nelikumīgās migrācijas cēloņus, nelegālo migrantu kontrabandu un cilvēku tirdzniecību un kā aizsargāt tos, kuriem tas nepieciešams.

Šis darbs tiks cieši saistīts ar plašākām politiskām iniciatīvām stabilitātes veicināšanai. Īpaši svarīga ir Augstās pārstāves/Komisijas priekšsēdētāja vietnieces darbība situācijas risināšanai **Lībijā**, pilnībā atbalstot ANO vadītos centienus veicināt nacionālās vienotības valdības izveidi. Pastāvīgajiem centieniem risināt krīzi **Sīrijā** ir piešķirti 3,6 miljardi euro gan humānajam, stabilizācijas un attīstības atbalstam Sīrijā, gan arī palīdzībai Sīrijas bēgļiem tādās valstīs kā Libāna, Jordānija, Turcija un Irāka. Šīs ir tikai dažas no vispamanāmākajām politiskajām krīzēm, kuras turpmākajos mēnešos dziļi ietekmēs migrāciju uz ES. Liela uzmanība tiks pievērsta arī austrumu partneriem, Rietumbalkāniem un Āzijai, stiprinot esošos sadarbības satvarus.

¹⁰ Par šā priekšlikuma darbības jomu sk. 3. zemsvītras piezīmi.

ES instrumentu izmantošana, lai palīdzētu valstīm, kuras ģeogrāfiskā stāvokļa dēļ pirmās saskaras ar migrāciju

Tiks darīts vairāk, lai sniegtu tūlītēju palīdzību dalībvalstīm, kuras ģeogrāfiskā stāvokļa dēļ pirmās saskaras ar migrāciju.

Vispirms Komisija izveidos jaunu pieeju (t. s. "**Hotspot**"), saskaņā ar kuru Eiropas Patvēruma atbalsta birojs, *Frontex* un Eiropols ar dalībvalstīm, kas ģeogrāfiskās atrašanās vietas dēļ pirmās saskaras ar migrāciju, sadarbosies uz vietas, lai ātri identificētu un reģistrētu ieceļojošos migrantus un noņemtu pirkstu nospiedumus. Aģentūras papildinās cita citas darbu. Patvēruma pieprasītājus nekavējoties novirzīs uz patvēruma procedūru, kur *EASO* atbalsta grupas palīdzēs iespējami ātri apstrādāt patvēruma pieprasījuma lietas. Attiecībā uz tiem, kuriem aizsardzība nav nepieciešama, *Frontex* palīdzēs dalībvalstīm koordinēt nelikumīgo migrantu nosūtīšanai atpakaļ. Eiropols un *Eurojust* palīdzēs uzņēmējai dalībvalstij izmeklēšanās, kuru mērķis ir likvidēt nelegālās migrantu kontrabandas un cilvēku tirdzniecības tīklus.

Bez tam Komisija piesaistīs papildu 60 miljonus euro **ārkārtas finansējuma**, kas cita starpā būs paredzēts migrantu uzņemšanai un veselības aprūpes sniegšanai migrantiem tajās dalībvalstīs, kuras saskaras ar vislielāko spiedienu¹¹. Tiek veikta vajadzību izvērtēšana.

Galvenās darbības	• Finansējuma pakete, ar ko trīskāršos piešķirumus <i>Triton</i> un <i>Poseidon</i> 2015.–2016. gadā un finansēs ES mēroga mītnesvietas maiņas shēmu. • Tūlītējs atbalsts iespējamai KDAP misijai pret nelegālo migrantu kontrabandu. • Līdz maija beigām – tiesību akta priekšlikums, kas iedarbinātu ārkārtas reaģēšanas mehānismu atbilstīgi LESD 78. panta 3. punktam saskaņā ar pielikumā norādīto sadales koeficientu. • Līdz 2015. gada beigām – priekšlikums par pastāvīgu kopēju ES pārvietošanas sistēmu ārkārtas situācijās. • Līdz maija beigām – ieteikums par ES mītnesvietas maiņas shēmu, kam vajadzības gadījumā sekos priekšlikums par pastāvīgāku pieeju pēc 2016. gada. • 30 miljoni euro reģionālās attīstības un aizsardzības programmām. • Līdz 2015. gada beigām – daudzfunkcionāla izmēģinājuma centra izveide Nigērā.
--------------------------	---

III. Četri migrācijas labākas pārvaldības stūrakmeņi

Migrācijas krīze Vidusjūras reģionā ir pievērsusi uzmanību tūlītējām vajadzībām. Tomēr tā ir atklājusi arī ES migrācijas politikas un tās rīcībā esošo instrumentu strukturālos trūkumus. Šī ir ES iespēja migrācijas politikā panākt nepieciešamo līdzsvaru un skaidri parādīt pilsoņiem, ka migrāciju var labāk pārvaldīt visas ES iesaistītās personas kopā.

Kā Komisijas priekšsēdētājs Junkers norādījis savās politiskajās vadlīnijās, nesaudzīgi cīņai pret nelikumīgo migrāciju, nelegālajiem migrantu kontrabandistiem un cilvēku tirgotājiem un Eiropas ārējo robežu nodrošināšanai jāiet roku rokā ar spēcīgu kopīgu patvēruma politiku un jaunu Eiropas likumīgās migrācijas politiku. Tam acīmredzami nepieciešama lielāka dažādo politikas jomu, piemēram, attīstības sadarbības politikas, tirdzniecības politikas, nodarbinātības politikas, ārpolitikas un iekšpolitikas, konsekvence.

¹¹ Šim nolūkam dalībvalstis var izmantot līdzekļus no Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda. Valstis, kuras īpaši skar migrantu un patvēruma meklētāju pieplūdums, var arī pieprasīt palīdzību no ES civilās aizsardzības mehānisma.

Skaidra un efektīvi īstenota sistēma likumīgai ieceļošanai ES (gan ar efektīvu patvēruma, gan vīzu sistēmu) samazinās stimulus ieceļot un uzturēties Savienībā nelikumīgi, tādējādi veicinot gan drošības palielināšanos uz Savienības robežām, gan migrantu plūsmu drošību.

ES jāturpina piedāvāt aizsardzību tiem, kuriem tā nepieciešama. Tāpat tai jāatzīst, ka plaukstošai ekonomikai nepieciešamās prasmes ne vienmēr ir atrodamas ES darba tirgū vai ka nepieciešams laiks to attīstībai. Dalībvalstīs likumīgi uzņemtiem migrantiem nevajadzētu saskarties ar noraidošu attieksmi un šķēršļiem, bet būtu jāsniedz viņiem visa iespējamā palīdzība iekļauties jaunajā vidē. Tās būtu jāuztver par vienu no vērtībām, ar ko eiropieši var lepoties un kas jāveicina visā pasaulē.

Tajā pašā laikā ES ir jāizdara pareizie secinājumi tajos gadījumos, kad migranti neatbilst palikšanas kritērijiem. Nesekmīgi patvēruma pieprasītāji, kas cenšas izvairīties no atpakaļnosūtīšanas, cilvēki, kuru uzturēšanās vīza ir beigusies, un migranti, kas Savienībā nelegāli uzturas pastāvīgi, ir nopietna problēma. Šie faktori bojā sistēmas uzticamību. Tie arī nodrošina spēcīgus argumentus cilvēkiem, kuri cenšas kritizēt migrāciju vai saistīt to ar stereotipiem. Tāpat tie apgrūtina to migrantu integrāciju, kuri ES uzturas likumīgi.

ES jāturpina strādāt ārpus tās robežām un nostiprināt sadarbību ar globālajiem partneriem, pievēršoties problēmām pašā saknē un veicināt likumīgu migrāciju, kas stimulē izaugsmi un attīstību izcelsmes un galamērķa valstīs. Šie jautājumi tiks plašāk izskatīti Augstās pārstāves, Komisijas priekšsēdētāja vietnieces uzsāktajā stratēģiskajā pārskatīšanā, kuras nolūks ir izvērtēt globālās vides pārmaiņu ietekmi, kā arī gaidāmajā Eiropas Kaimiņattiecību politikas pārskatīšanā, kurā arī ciešā partnerībā ar kaimiņvalstīm tiks izklāstīti priekšlikumi koncentrētākai sadarbībai visiem svarīgos jautājumos, tostarp attiecībā uz migrāciju.

Šajā programmā izklāstīti četri darbības līmeņi, kura vērsta uz to, lai izveidotu taisnīgu, spēcīgu un reālistisku ES migrācijas politiku. Tos īstenojot, ES būs migrācijas politika, kurā tiks ievērotas tiesības pieprasīt patvērumu un kura reaģē uz humānajām krīzēm, nodrošina skaidru Eiropas satvaru kopējai migrācijas politikai un ir ilgtspējīga¹².

III.1. Nelikumīgas migrācijas stimulu samazināšana

Nelikumīgas migrācijas motivācija ir dažāda. Tomēr tā bieži beidzas ar lielu vilšanos. Brauciens bieži ir daudz bīstamāks, nekā cerēts, un cilvēki atrodas kriminālo tīklu varā, kuriem peļņa ir svarīgāka par cilvēku dzīvībām. Tiem, kuri neatbilst patvēruma pieprasītāju statusam, nākas atgriezties. Tiem, kuri nedeklarēti dzīvo Eiropā, dzīve ir nedroša, un viņi var viegli kļūt par izmantošanas upuriem. Visu interesēs ir pievērsties cēloņiem, kas liek cilvēkiem meklēt labāku dzīvi citur, iznīcināt nelegālo migrantu kontrabandistu un cilvēku tirgotāju tīklus un nodrošināt skaidrību un paredzamību atpakaļnosūtīšanas politikā.

Vēršanās pret nelikumīgas un piespiedu pārvietošanas cēloņiem trešās valstīs

Daudzi migrācijas cēloņi ir cieši saistīti ar globāliem jautājumiem, kurus ES ir centusies risināt daudzus gadus. Migrācija būtu jāatzīst par vienu no primārajām jomām, kurā aktīva un apņēmīga ES ārpolitika tieši ietekmē ES pilsoņus. Pilsoņu karš, vajāšana, nabadzība un klimata pārmaiņas tieši un netieši noved pie migrācijas, tādēļ diskusijās par migrāciju būtiski svarīga ir šo draudu novēršana un vājināšana.

¹² Darbības jomu programmas īstenošanas pasākumiem, kurus jau veic un/vai kuri tiks ierosināti atbilstīgi LESD V sadaļai, sk. 3. zemsivētras piezīmē par Apvienotās Karalistes un Īrijas tiesībām piedalīties un Dānijas atteikšanās statusu.

Ārkārtīgi nozīmīga ir partnerība ar izcelsmes un tranzīta valstīm, un ir izveidota virkne divpusēju un reģionālu sadarbības satvaru migrācijas jomā¹³. Tos bagātinās **ES delegāciju** pastiprināta loma migrācijas jautājumos nozīmīgākajās valstīs. Delegācijas ziņos par nozīmīgiem ar migrāciju saistītiem notikumiem uzņēmējās valstīs, palīdzēs iekļaut migrācijas jautājumus attīstības sadarbībā un strādās ar konkrētajām valstīm, lai nodrošinātu koordinētu rīcību. Ciešā sadarbībā ar koordinatoru tīklu imigrācijas jomā¹⁴ uz ES delegācijām nozīmīgākajās trešās valstīs tiks nosūtīti darbā **Eiropas migrācijas sadarbības koordinatori**, lai vāktu un analizētu informāciju un apmainītos ar to.

Labs piemērs, kur ir daudz iegūstams no sadarbības pastiprināšanas, ir **Turcija**. Kopš 2014. gada sākuma Turcija ir saņēmusi 79 miljonus euro, lai veicinātu centienus cīņā ar spiedienu uz tās bēgļu pārvaldības sistēmu un lai palīdzētu novērst bīstamos braucienus Vidusjūras austrumos. Koordināciju palielinās *Frontex* koordinatora migrācijas jomā nosūtīšana darbā uz Turciju.

ES ārējās sadarbības palīdzībai, kuras budžets 2014.–2020. gadā ir 96,8 miljardi euro, un jo īpaši attīstības sadarbībai ir liela loma tādu globālo jautājumu risināšanā kā nabadzība, nedrošība, nevienlīdzība un bezdarbs, kuri ir vieni no galvenajiem nelikumīgas un piespiedu migrācijas cēloņiem. Tā ietver atbalstu tādos Āfrikas, Āzijas un Austrumeiropas reģionos, no kurienes nāk lielākā daļa Eiropu sasniegušo migrantu.

ES ne tikai pievēršas ilgtermiņa cēloņiem, bet arī palīdz vājināt krīzes ietekmi vietējā līmenī. Tam nepieciešama ilgstoša darbība: vairāk nekā 70 % pasaules bēgļu un iekšzemē pārvietotu personu ir spiestas atrasties šādā pārvietotā stāvoklī piecus gadus un vairāk. ES ir viens no vadošajiem pasaules donoriem attiecībā uz bēgļiem, no 2014. gada tā ieguldījusi projektos 200 miljonus euro no attīstības palīdzības līdzekļiem un vairāk nekā 1 miljardu euro humānajā palīdzībā bēgļiem un iekšzemē pārvietotām personām. Šobrīd norisinās stratēģisks pārdomu process, kura rezultāti gaidāmi 2016. gadā, ar mērķi maksimāli palielināt šā atbalsta ietekmi.

Cīņa pret nelegālajiem migrantu kontrabandistiem un cilvēku tirgotājiem

Lai novērstu to, ka migrantus izmanto nelegālo migrantu kontrabandistu un cilvēku tirgotāju kriminālie tīkli, vispirms jācīnās pret šiem tīkliem¹⁵. Tas arī būtu nelikumīgo migrāciju bremzējošs faktors. Mērķis ir pārvērst migrantu kontrabandu par ļoti riskantu noziedzīgu darbību, kas nes niecīgu peļņu. Ar rīcības plānu Komisija nāks klajā līdz maija beigām.

Ļoti svarīga ir **sadarbība ar trešām valstīm**. Vairums nelegālo migrantu kontrabandistu neatrodas Eiropā, un tie, kurus apcietina uz kuģiem vai laivās Vidusjūrā, parasti ir vien ķēdes pēdējais posms. Iznīcināt vietējos un starptautiskos kriminālos grupējumus, kuri kontrolē migrantu kontrabandas ceļus, būs iepriekš aprakstītās pastiprinātās sadarbības galvenais uzdevums.

Pastiprināt cīņu pret **nelegālo migrantu kontrabandistu tīkliem** dalībvalstu iestādēm var palīdzēt arī ES aģentūras. Aģentūras palīdz identificēt kontrabandistus, veikt pret tiem izmeklēšanu, tos krimināli vajāt, kā arī iesaldēt un konfiscēt viņu līdzekļus. Tiks veikti

¹³ Rabātas process, Hartūmas process, Budapeštas process, Prāgas process, ES un Āfrikas migrācijas un mobilitātes dialogs.

¹⁴ Padomes 2004. gada 19. februāra Regula (EK) Nr. 377/2004. Koordinatori imigrācijas jomā ir dalībvalstu pārstāvji, kuri ir norīkoti darbā trešajās valstīs, lai sekmētu ES veikto pasākumus cīņai pret nelikumīgu migrāciju (OV L 64, 2.3.2004., 1. lpp.). Apvienotā Karaliste un Īrija izvēlējās piedalīties šīs regulas īstenošanā (sk. 3. zemsvītras piezīmi).

¹⁵ Šie centieni turpināsies arī Eiropas Drošības programmā un Jūras drošības stratēģijā. Nelegālā migrantu kontrabanda un cilvēku tirgošana ir divas dažādas, tomēr saistītas kriminālās darbības, ar kurām nodarbojas kriminālie tīkli. Starptība ir tāda, ka pirmajā gadījumā migranti labprātīgi iesaistās nelikumīgās migrācijas procesā, maksājot par ievēdēju pakalpojumiem, lai šķērsotu starptautisko robežu, kamēr otrajā viņi ir upuri, kuri pārcieš nežēlīgu ekspluatāciju, kas var būt vai nebūt saistīta ar robežas šķērsošanu. Patiesībā šīs abas parādības nav viegli nošķiramas, jo cilvēki, kuri sāk braucienus labprātīgi, arī ir pakļauti riskam, ka viņus izmantos darbaspēka ekspluatācijas vai seksuālās izmantošanas tīkli.

pasākumi, lai nekavējoties identificētu, pārņemtu un iznīcinātu attiecīgos kuģus, pirms tos izmanto kriminālie tīkli (sk. iepriekš). Proaktīvas finanšu izmeklēšanas ar mērķi konfiscēt un atgūt kriminālos līdzekļus un pasākumus pret naudas atmazgāšanu, kas saistīti ar nelegālo migrantu kontrabandu, atbalstīs pastiprināta sadarbība ar finanšu izmeklēšanas nodaļām, kas strādā ar finanšu plūsmām, kā arī jauna sadarbība ar finanšu iestādēm – bankām, starptautisko naudas pārvedumu pakalpojumu sniedzējiem un kredītkaršu izdevējiem. Tiks izmantota arī uzlabotā informācijas apmaiņa, kas izklāstīta Eiropas Drošības programmā.

Lai pastiprinātu instrumentus, kas ir pieejami nelegālās migrantu kontrabandas tīklu likvidēšanai, Komisija uzlabos esošo ES tiesisko regulējumu, vēršoties pret **nelegālajiem migrantu kontrabandistiem** un tiem, kuri no tās gūst labumu¹⁶. Lai īpaši vērstos pret cilvēku kontrabandistu tīkliem un sniegtu palīdzību cilvēku tirdzniecībā cietušajiem, Komisija arī pabeigs īstenot iniciatīvas, kas paredzētas pašreizējā stratēģijā pret **cilvēku tirdzniecību** un izskatīs iespējas veikt uzlabojumus 2016. gadā¹⁷. Vēl viens potenciāls ekspluatācijas avots ir darba devēji ES. Sekmējot likumīgo migrantu veiksmīgāku integrāciju darba tirgū, Komisija pastiprinās pasākumus pret trešo valstu valstspiederīgo nelikumīgu nodarbināšanu, cita starpā efektīvāk izpildot un īstenojot **Direktīvu par sankcijām pret darba devējiem**¹⁸, kura aizliedz nodarbināt trešo valstu valstspiederīgos, kam nav tiesību uzturēties ES. Par prioritārām tiks noteiktas pārkāpumu procedūras saistībā ar šo direktīvu.

Atpakaļnosūtīšana

Viens no nelikumīgo migrantu stimuliem ir zināšanas par to, ka ES atpakaļnosūtīšanas sistēma, kas paredzēta, lai nosūtītu atpakaļ nelikumīgos migrantus, kuru patvēruma pieprasījumi tiek noraidīti, nedarbojas īpaši labi. Nelegālo migrantu kontrabandistu tīkli bieži izmanto to, ka tiek izpildīts samērā mazs skaits atpakaļnosūtīšanas lēmumu: 2013. gadā tika izpildīti tikai 39,2 % no visiem atpakaļnosūtīšanas lēmumiem.

Lai uzlabotu izpildes rādītājus, vispirms jānodrošina, ka trešās valstis pilda to starptautiskās saistības pieņemt atpakaļ pašu valstspiederīgos, kuri nelikumīgi uzturas Eiropā¹⁹. ES jābūt gatavai izmantot visas tās rīcībā esošās sviras un stimulus. Nesen pieņemtais **pilotprojekts atpakaļnosūtīšanai** uz Pakistānu un Bangladešu būs svarīgs praktisks demonstrējums, kādi pasākumi veicami²⁰. ES palīdzēs **trešām valstīm pildīt saistības**, piedāvājot tādu atbalstu kā

¹⁶ Daži pasākumi, ko Savienība pieņēma pirms 2009. gada 1. decembra, attiecībā uz policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās no 2014. gada 1. decembra vairs neattiecas uz Apvienoto Karalisti, pamatojoties uz Līguma 36. protokola 9. un 10. pantu, kuros noteikta īpaša blokveida nepiemērošanas un no jauna piemērošanas procedūra (sk. lēmumus, ko pieņēmusi Komisija un Padome par Apvienotās Karalistes paziņotajiem pasākumiem, OV L 345, 1.12.2012., 1. lpp. un OV C 430, 1.12.2014., 1. lpp.). ES 2002. gadā pieņēma noteikumus cīņai pret nelegālo migrantu kontrabandu: Direktīvu 2002/90/EK, ar ko definē neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās atbalstīšanu (OV L 328, 5.12.2002., 17. lpp.) un Pamatlēmumu 2002/946/TI par krimināltiesiskās sistēmas stiprināšanu, lai novērstu neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās atbalstīšanu (OV L 328, 5.12.2002., 1. lpp.). Apvienotā Karaliste un Īrija izvēlējās piedalīties gan direktīvas, gan pamatlēmuma ieviešanā. Tomēr pamatlēmums Apvienotajai Karalistei vairs nav piemērojams sakarā ar minētajā 36. protokolā paredzēto blokveida nepiemērošanu. Tomēr Apvienotā Karaliste joprojām var izlemt piedalīties šā pamatlēmuma ieviešanā.

¹⁷ Attiecībā uz šo iniciatīvu un jau spēkā esošo pasākumu darbības jomu sk. 3. un 17. zemsvītras piezīmi.

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 18. jūnija Direktīva 2009/52/EK, ar ko nosaka minimālos standartus sankcijām un pasākumiem pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu valstspiederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelikumīgi, OV L 168, 30.6.2009., 24.–32. lpp.). Apvienotā Karaliste un Īrija neizvēlējās piedalīties šīs direktīvas ieviešanā, un tādēļ direktīva tām nav saistoša un nav jāievieš.

¹⁹ Īpašas saistība ir iekļautas Kotonū nolīgumā ar ĀKK valstīm. Saskaņā ar Kotonū nolīguma 13. pantu katra Eiropas Savienības dalībvalsts piekrīt tās valstspiederīgo atgriešanai un atpakaļuzņemšanai, kuri nelegāli atrodas ĀKK valsts teritorijā, pēc šās valsts pieprasījuma un bez papildu formalitātēm; tāpat katra ĀKK valsts piekrīt tās valstspiederīgo atgriešanai un atpakaļuzņemšanai, kuri nelegāli atrodas Eiropas Savienības dalībvalsts teritorijā, pēc šās dalībvalsts pieprasījuma un bez papildu formalitātēm.

²⁰ Padomes secinājumi par ES atpakaļnosūtīšanas politiku, kas pieņemti Tieslietu un iekšlietu padomes sanāksmē 2014. gada 5. un 6. jūnijā.

kapacitātes veidošana atpakaļnosūtīšanas pārvaldībā, informēšanas un izpratnes veidošanas kampaņas un palīdzība ar reintegrācijas pasākumiem. Tāpat Komisija pārskatīs pieeju atpakaļuzņemšanas nolīgumiem²¹, dodot priekšroku nelikumīgo migrantu galvenajām izcelsmes valstīm.

Vienlaikus dalībvalstīm jāpiemēro **Atpakaļnosūtīšanas direktīva**²². Komisijas prioritāte būs direktīvas īstenošanas uzraudzība, jo ātrākas atpakaļnosūtīšanas sistēma ir cieši saistīta ar to procedūru un standartu ievērošanu, kas ļauj Eiropai nodrošināt humānu un cieņpilnu attieksmi pret atpakaļnosūtāmajiem un piespiedu pasākumu proporcionālu piemērošanu, ievērojot pamattiesības un neizraidīšanas principu²³. Šengenas izvērtēšanas mehānismā šobrīd tiek rūpīgi izvērtēts, kā tiek īstenoti ES noteikumi par nelikumīgo migrantu atpakaļnosūtīšanu, un **Atpakaļnosūtīšanas rokasgrāmata** sniegs dalībvalstīm vispārīgas pamatnostādnes, paraugpraksi un ieteikumus.

Lai gan ES ir kopīgi noteikumi atpakaļnosūtīšanas jomā, trūkst faktiskas operatīvās sadarbības. *Frontex* šobrīd sniedz ievērojamu atbalstu dalībvalstīm, taču aģentūras pilnvaras ir jāstiprina, lai palielinātu tās spēju sniegt visaptverošu operatīvo atbalstu. Patlaban *Frontex* var vienīgi koordinēt atpakaļnosūtīšanu, taču nevar to sākt pēc savas iniciatīvas. Pamatojoties uz iesākto novērtēšanu, kas šogad tiks pabeigta, Komisija ierosinās **grozīt *Frontex* juridisko pamatu**, lai pastiprinātu aģentūras lomu atpakaļnosūtīšanas jautājumos.²⁴

Galvenās darbības	• Pievēršanās cēloņiem ar attīstības sadarbības un humānās palīdzības starpniecību. • Migrācija kā viens no galvenajiem darbības jautājumiem ES delegācijām. • 2015. gada maijā – rīcības plāns attiecībā uz nelegālo migrantu kontrabandu. • Noteiktāka rīcība, lai panāktu, ka trešās valstis pilda pienākumu uzņemt atpakaļ savus valstspiederīgos. • Atpakaļnosūtīšanas rokasgrāmatas izstrāde un Atpakaļnosūtīšanas direktīvas īstenošanas uzraudzība. • <i>Frontex</i> juridiskā pamata stiprināšana un grozīšana, lai nostiprinātu šīs aģentūras lomu atpakaļnosūtīšanā.
---------------------------------	--

III.2. Robežu pārvaldība – dzīvību glābšana un ārējo robežu nodrošināšana

Iepriekš aprakstītie pasākumi, kas izstrādāti saistībā ar stāvokli Vidusjūras reģionā, ir ārkārtas pasākumi, kas reaģē uz konkrētu krīzi. Būtu maldīgi domāt, ka šīs ir īstermiņa vajadzības, kuras neatkārtosies. *Frontex* nostiprināšana un jaunu sadarbības formu izveidošana ar dalībvalstīm būtu jāuzskata par atbalsta un solidaritātes līmeni, kas jā saglabā.

²¹ Atpakaļuzņemšanas nolīgums atvieglo trešo valstu valstspiederīgo atpakaļnosūtīšanu. Nolīguma puses bez kādām formalitātēm uzņem atpakaļ savā teritorijā personas, kurām ir tās valstspiederība un kuras bez atļaujas uzturas otrā valstī vai kuras ir nelikumīgi šķērsojušas otras valsts robežu.

²² 2008. gada 16. decembra Direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, OV L 348 98, 24.12.2008., 98.–107. lpp. Apvienotā Karaliste un Īrija neizvēlējās piedalīties šīs direktīvas ieviešanā, un tādēļ direktīva tām nav saistoša un nav jāievieš.

²³ Neizraidīšana ir starptautisko tiesību princips, kas apstiprināts Pamattiesību hartā un saskaņā ar ko personu nenosūta atpakaļ uz vietu, kurā pastāv ievērojams nāvessoda, spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risks.

²⁴ *Frontex* izveidota ar Regulu (EK) Nr. 2007/2004 (OV L 349, 25.11.2004., 1. lpp.). Tā kā aģentūra ir izveidota saistībā ar Šengenas *acquis*, kurā Apvienotā Karaliste un Īrija nepiedalās, šīs dalībvalstis *Frontex* neietilpst. Tomēr pastāv sadarbība ar Īriju un Apvienoto Karalisti atbilstīgi regulas 12. pantam, īpaši attiecībā uz kopīgu atpakaļnosūtīšanas operāciju organizēšanu.

Operācijai **Triton** pieņemtie spēka lietošanas noteikumi būtu jāuzskata par paraugu rīcībai nākotnē pie visas ārējās sauszemes un jūras robežas. Katra krīze būs citāda, taču ES ir jāmacās un jābūt gatavai rīkoties jau pirms krīzes, nevis kad tā ir notikusi.

Dzīvību glābšanā un jūras robežu stiprināšanā būtiska loma ir krasta apsardzei. Tās efektivitāti var uzlabot lielāka sadarbība. Komisija kopā ar attiecīgajām aģentūrām atbalstīs šo sadarbību un vajadzības gadījumā turpmāku dažu krasta apsardzes funkciju apvienošanu ES līmenī.

Operatīvajai gatavībai aizvien svarīgāka kļūst **riska tendenču** noteikšana. *Eurosur*²⁵ izveide ir labs piemērs nākotnei, un visām civilajām un militārajām iestādēm, kuras ir atbildīgas par jūras robežas uzraudzību, tas būtu pilnībā jāizmanto. Attiecīgajām aģentūrām būtu jāizstrādā patiens stāvokļa attēlojums, kuru varētu izmantot politikas veidošanā un reakcijas sagatavošanā valsts un Eiropas līmenī²⁶.

ES ir veiksmīgi izstrādāta politika, kas palīdz dalībvalstīm veidot pamatīgas un drošas ārējās robežas. No Iekšējās drošības fonda dalībvalstīm jau piešķirti 2,7 miljardi euro laika posmam no 2014. līdz 2020. gadam. Tomēr, lai gan robežkontroles noteikumi ir izstrādāti, robežu pārvaldība patlaban ir atšķirīga un balstās uz virkni visdažādāko nozaru dokumentu un instrumentu. Komisija 2016. gadā apvienos tos **Savienības robežu pārvaldības standartā**, kas aptvers visus Savienības ārējās robežas pārvaldības aspektus.

Efektīvāka robežu pārvaldība nozīmē arī IT sistēmu un tehnoloģiju labāku izmantošanu. Šobrīd ES ir trīs lielas IT sistēmas, kas tiek izmantotas patvēruma pieprasījumu pārvaldībā (*Eurodac*), vīzu pieteikumiem (vīzu informācijas sistēma) un informācijas apmaiņai par personām vai objektiem, attiecībā uz kuriem kompetentās iestādes ir izdevušas brīdinājumu (Šengenas informācijas sistēma). Šo sistēmu pilnīga izmantošana var sniegt pozitīvu ieguldījumu robežu pārvaldībā, kā arī veicināt Eiropas spēju mazināt nelikumīgo migrāciju un atpakaļnosūtīt nelikumīgos migrantus. Jauns posms sāksies ar **viedrobežu** iniciatīvu, kuras mērķis ir palielināt robežpārejas punktu efektivitāti un atvieglinātu robežas šķērsošanu trešo valstu ceļotājiem, no kuriem absolūtais vairākums ir labticīgi ceļotāji, vienlaikus pastiprinot cīņu pret nelikumīgu migrāciju, veidojot reģistru, kurā, pilnībā ievērojot proporcionalitāti, apkopos informāciju par visiem gadījumiem, kad trešo valstu valstspiederīgie šķērso robežas. Pēc pirmā priekšlikuma sākotnējās apspriešanas, ņemot vērā abu likumdevēju pausto viedokli, Komisija grasās iesniegt pārskatītu priekšlikumu par viedrobežām līdz 2016. gada sākumam²⁷.

Augstu standartu izstrāde pašas ES iekšienē ļaus Eiropai vieglāk atbalstīt trešās valstis, kuras veido savus risinājumus labākai robežu pārvaldībai. Iniciatīvas nozīmīgākajās Āfrikas valstīs un kaimiņvalstīs varētu atbalstīt *Frontex*, kā arī ar ES finansējumu un saistītām iniciatīvām ES kaimiņattiecību un attīstības politikā. Mērķis ir veicināt drošākas robežas, kā arī **stiprināt Ziemeļāfrikas valstu spēju** rīkoties un glābt briesmās nonākušu migrantu dzīvības.

²⁵ 2013. gada 22. oktobra Regula (ES) Nr. 1052/2013, ar ko izveido Eiropas Robežu uzraudzības sistēmu (*EUROSUR*): informācijas apmaiņas sistēmu ar mērķi uzlabot ES ārējo robežu pārvaldību, OV L 295, 6.11.2013., 1. lpp. *EUROSUR* gandrīz reālajā laikā nodrošina ar robežu saistītu datu apmaiņu starp tīkla dalībniekiem, proti, Šengenas valstīm un *Frontex*. Tā kā *EUROSUR* ir izveidota saistībā ar Šengenas *acquis*, kurā Apvienotā Karaliste un Īrija nepiedalās, šīs dalībvalstis *EUROSUR* neietilpst. Ierobežoto sadarbību reģionālajā līmenī, kas paredzēta regulas 19. pantā, patlaban izskata Tiesa (izskatīšanā esoša lieta C-88/14).

²⁶ Koordinē *Frontex* ar atbalstu no EASO, Eiropola, ES Satelītu centra un Eiropas Jūras drošības aģentūras.

²⁷ Par šā priekšlikuma darbības jomu sk. 3. zemsvītras piezīmi.

Galvenās darbības	• <i>Frontex</i> lomas un kapacitātes nostiprināšana. • Savienības robežu pārvaldības standarts. • Krasta apsardzes funkciju koordinācijas stiprināšana ES līmenī. • Pārskatīts priekšlikums par viedrobežām. • Trešo valstu robežu pārvaldības kapacitātes stiprināšana.
--------------------------	---

III.3. Eiropas pienākums aizsargāt: spēcīga kopējā patvēruma politika

ES nepieciešama skaidra patvēruma meklētāju uzņemšanas sistēma ES. 2014. gadā tika sasniegts jauns patvēruma meklētāju skaita rekords – 600 000 cilvēku. Ir jāizskata visi patvēruma pieprasījumi un jānodrošina aizsardzība tiem, kam tā nepieciešama. Viens no trūkumiem, kas atklājies pašreizējā politikā, ir dalībvalstu savstarpējās uzticēšanās trūkums; tas ir radies patvēruma sistēmas ilgstošās fragmentācijas rezultātā. Tas tieši skar ne tikai patvēruma meklētājus, kuri pieprasa patvērumu visās ES dalībvalstīs pēc kārtas, bet arī sabiedrības viedokli ES, un liek domāt, ka pašreizējā sistēma pamatā ir netaisnīga. Taču ES ir kopīgi noteikumi, kam būtu jārada savstarpējas uzticēšanās pamats, un šo noteikumu turpmāka attīstība ļaus to veidot.

Kopīgas Eiropas patvēruma sistēmas konsekventa īstenošana

Prioritāte ir nodrošināt kopīgas Eiropas patvēruma sistēmas pilnīgu un konsekventu īstenošanu. To veicinās **jauns sistemātiskās uzraudzības process**, ar ko varēs pārraudzīt patvēruma noteikumu īstenošanu un piemērošanu un sekmēt savstarpēju uzticēšanos. Turklāt sadarbībā ar dalībvalstīm un Eiropas Patvēruma atbalsta biroju (*EASO*) Komisija sniegs turpmākas vadlīnijas, kā uzlabot uzņemšanas nosacījumu un patvēruma procedūru **standartus**, lai nodrošinātu dalībvalstīm pienācīgi definētus un vienkāršus kvalitātes rādītājus un stiprinātu patvēruma meklētāju pamattiesību aizsardzību, īpašu uzmanību pievēršot tādu neaizsargātu grupu vajadzībām kā bērni²⁸. Tāpat, izskatot **pārkāpuma procedūru piemērošanu**, Komisija noteiks par prioritāti nesen pieņemto tiesību aktu par patvēruma noteikumiem pārņemšanu un īstenošanu praksē²⁹.

Vienlaikus *EASO* pastiprinās **praktisko sadarbību** ar dalībvalstīm, kļūstot par references centru centralizētas izcelsmes valsts informācijas sniegšanā – uz šīs informācijas pamata tiek pieņemti lēmumi par patvēruma piešķiršanu. Tas veicinās viendabīgāku lēmumu pieņemšanu. Citi būtiski pasākumi ir apmācība³⁰ un jauns, īpašs uzņēmēju iestāžu tīkls, kas varētu būt pamatā uzņemšanas vietu apvienošanai ārkārtas situācijās.

Kopīgas Eiropas patvēruma sistēmas nostiprināšana nozīmē arī efektīvāku vēršanos pret **ļauņprātīgu** izmantošanu. Nesamērīgi daudz pieprasījumu ir nepamatoti: 2014. gadā 55 % patvēruma pieprasījumu tika noraidīti, bet dažu valstu pilsoņiem tika noraidīti gandrīz visi pieprasījumi – tas dalībvalstīm traucē sniegt tūlītēju aizsardzību tiem, kam tā vajadzīga. Tiesību akti ietver konkrētus noteikumus cīņai pret sistēmas ļauņprātīgu izmantošanu, piemēram, ļaujot ātri apstrādāt nepamatotus patvēruma pieprasījumus. Lai to nostiprinātu,

²⁸ Lai ņemtu vērā bērnu, ne tikai to, kuriem ir ar migrāciju saistīta pagātne, īpaši neaizsargāto stāvokli, Komisija izstrādās visaptverošu stratēģiju, kura sekos Rīcības plānam par nepavadītiem nepilngadīgajiem (2011–2014) un attieksies uz pazudušiem un nepavadītiem bērniem.

²⁹ 2013. gada 26. jūnija Direktīva 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai, OV L 180, 29.6.2013., 60. lpp.; 2013. gada 26. jūnija Direktīva 2013/33/ES, ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai, OV L 180, 29.6.2013., 96. lpp. Apvienotā Karaliste un Īrija nevēlējas piedalīties šo direktīvu pārņemšanā.

³⁰ *EASO* apmācību programma – kopīga apmācību sistēma, kas paredzēta amatpersonām, kuras strādā ar patvēruma lietām, un citām mērķa grupām, piemēram, vadītājiem un juristiem visā ES.

Komisija sadarbosies ar ESAO un dalībvalstīm tādu vadlīniju izstrādē, kas ļautu pilnībā izmantot šīs iespējas.

Vēl kāda problēma ir saistīta ar patvēruma pieprasījumiem no tādiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ieceļošanai ES nav vajadzīga vīza. Šīs lietas daļēji var izskatīt ar uzraudzības mehānismu pēc vīzu režīmu liberalizācijas³¹. Lai to nostiprinātu, Komisija ierosinās arī pastiprināt **drošas izcelsmes valsts noteikumus** Patvēruma procedūru direktīvā, lai veicinātu ātru izskatīšanu patvēruma pieprasītājiem no valstīm, kuras atzītas par drošām³².

Dublinas sistēma: lielākas atbildības sadale starp dalībvalstīm

Lai gan pēdējie juridiskie uzlabojumi veikti tikai 2014. gadā, mehānisms atbildības sadalei patvēruma pieprasījumu izskatīšanā (Dublinas sistēma³³) nedarbojas pietiekami labi. 2014. gadā 72 % no visiem patvēruma pieprasījumiem ES izskatīja piecas dalībvalstis. ES var sniegt turpmāku palīdzību, bet noteikumi ir jāievēro pilnībā.

Par Dublinas sistēmas piemērošanu ir atbildīgas dalībvalstis. Tām jāpiešķir līdzekļi, kas nepieciešami, lai palielinātu pārvešanu skaitu un samazinātu kavēšanos, proaktīvi un konsekventi jāpiemēro noteikumi par ģimeņu atkalapvienošanos, kā arī plaši un regulāri jāizmanto diskrecionārās klauzulas, kas ļauj tām izskatīt patvēruma pieprasījumu un noņemt slogu no dalībvalstīm, kuras ģeogrāfiskās atrašanās vietas dēļ pirmās saskaras ar migrāciju. Savienības līmenī ESAO atbalstīs dalībvalstis, izveidojot **valstu Dublinas sistēmas nodaļu tīklu**.

Dalībvalstīm arī pilnībā jāīsteno noteikumi par migrantu **pirkstu nospiedumu**³⁴ noņemšanu pie robežas. Dalībvalstis, kuras saskaras ar īpašu spiedienu, izmantos *Hotspot* sistēmu, kas nodrošinās operatīvu atbalstu uz vietas (sk. iepriekš). Komisija līdz maija beigām sniegs vadlīnijas, kā veicināt sistemātisku pirkstu nospiedumu noņemšanu, pilnībā ievērojot pamattiesības, kā arī praktisku sadarbību un paraugprakses apmaiņu šajā jomā. Tāpat Komisija izpētīs, kā *Eurodac* sistēmā var izmantot vēl citus biometriskus identifikatorus (piemēram, sejas atpazīšanas tehnoloģijas, kas izmanto digitālās fotogrāfijas).

Kad Dublinas sistēma tika izveidota, Eiropā sadarbība patvēruma jomā bija citā posmā. Migrantu plūsmas, ar ko tai bija jāsaskaras, bija citāda veida un apmēra. Kad Komisija 2016. gadā **izvērtēs Dublinas sistēmu**, tā varēs ņemt vērā arī ar pārcelšanas un mītnesvietas maiņas mehānismiem gūto pieredzi. Tas ļaus noteikt, vai būs nepieciešams mainīt Dublinas sistēmas juridiskos parametrus, lai panāktu patvēruma meklētāju taisnīgāku sadali Eiropā³⁵.

³¹ Tas ļauj ES veikt profilaktiskus pasākumus partnerībā ar izcelsmes valstīm, veidojot mērķtiecīgas informācijas kampaņas un stiprinot sadarbību robežu pārvaldībā un cīņā pret nelegālajiem migrantu kontrabandistiem.

³² Iepriekš minētā Direktīva 2013/32/ES.

³³ Regula (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV L 26., 29.6.2013., 31. lpp.). Apvienotā Karaliste un Īrija ir paziņojušas vēlmi piedalīties šīs regulas pieņemšanā un īstenošanā. Dānija piedalās Dublinas sistēmā ar atsevišķu starptautisku nolīgumu, ko tā noslēdza ar ES 2006. gadā. Starp kritērijiem atbildības noteikšanai, kas sakārtoti hierarhiskā kārtībā, ir, piemēram, šādi: ģimenes apsvērumi; vai pieteikuma iesniedzējam nesen bijusi izsniegta vīza vai uzturēšanās atļauja kādā dalībvalstī; vai pieteikuma iesniedzējs ir ieceļojis ES nelikumīgi vai likumīgi.

³⁴ 2013. gada 26. jūnija Regula (ES) 603/2013 par *Eurodac* izveidi (pārstrādāta redakcija). Apvienotā Karaliste un Īrija izvēlējās piedalīties šīs regulas īstenošanā. Dānija piedalās *Eurodac* sistēmā ar atsevišķu starptautisku nolīgumu, ko tā noslēdza ar ES 2006. gadā.

³⁵ Par šīs jaunās iniciatīvas darbības jomu sk. 3. zemsvītras piezīmi.

Galvenās darbības	• Jaunas uzraudzības un novērtēšanas sistēmas izveide attiecībā uz kopīgo Eiropas patvēruma sistēmu un vadlīnijas, kā uzlabot uzņemšanas apstākļu un patvēruma procedūru standartus. • Vadlīnijas, kā cīnīties pret patvēruma sistēmas ļaunprātīgu izmantošanu. • Drošas izcelsmes valsts noteikumu stiprināšana Patvēruma procedūru direktīvā, lai atbalstītu ātru izskatīšanu patvēruma pieprasītājiem no valstīm, kuras atzītas par drošām. • Sistemātiskas identificēšanas un pirkstu nospiedumu noņemšanas pasākumi. • Vēl citu biometrisku identifikatoru ieviešana <i>Eurodac</i>. • Dublīnas regulas novērtēšana un iespējama pārskatīšana 2016. gadā.
---------------------------------	--

III.4. Jauna likumīgas migrācijas politika

Eiropa konkurē ar citām ekonomikām, lai piesaistītu darbiniekus ar tādām prasmēm, kādas tai vajadzīgas. Sagaidāms, ka saistībā ar ES nepieciešamajām prasmēm laikā no 2012. līdz 2025. gadam strauji (par 23 %) pieaugs tādu darbvieta skaits, kurās vajadzīgs augsti kvalificēts darbaspēks³⁶. Darbinieku trūkums jau vērojams tādās svarīgās nozarēs kā zinātne, tehnoloģijas, inženierzinātnes un veselības aprūpe. Eiropai ir jāveido sava prasmju bāze un jānodrošina viss nepieciešamais, lai cilvēki iekļautos mūsdienu darba tirgū. Komisija 2015. gadā nāks klajā ar jaunu darbaspēka mobilitātes paketi un jaunu iniciatīvu par prasmēm³⁷, tomēr pat ar īpašiem centieniem vidējā termiņā un ilgtermiņā mēs nespēsim pilnībā segt vajadzības.

Tāpat ES saskaras ar virkni ilgtermiņa ekonomisku un demogrāfisku izaicinājumu. Tās sabiedrība noveco, bet ekonomika ir aizvien vairāk atkarīga no darbvieta, kurās nepieciešama augsta kvalifikācija. Turklāt bez migrācijas ES darbspējīgā vecumā esošo iedzīvotāju skaits nākamajā desmitgadē samazināsies par 17,5 miljoniem. Migrācija kļūs aizvien nozīmīgāka mūsu sociālās drošības sistēmas ilgtspējas veicinātāja un ES ekonomikas ilgtspējīgas izaugsmes nodrošinātāja.

Tādēļ, pat ja augsta bezdarba un sociālo pārmaiņu laikā vienmēr būs grūti pārliecināt par migrācijas pozitīvajām iezīmēm, ir svarīgi izveidot skaidru un spēcīgu kopīgu sistēmu, kura atbilst ES interesēm, ieskaitot nepieciešamību uzturēt Eiropu par pievilcīgu galamērķi migrantiem³⁸.

Labi pārvaldīta likumīgā migrācija un vīzu politika

Lēmumi par to, cik darba meklētāju no trešām valstīm uzņemt, paliks dalībvalstu ekskluzīvā kompetencē. Tomēr Eiropas Savienībai ir īpaša loma. Nākamajos septiņos gados tādas Eiropas programmas kā "Apvārsnis 2020" un "Erasmus+" piesaistīs Eiropa Savienībai talantus. Direktīvā par studentiem un pētniekiem, kuru patlaban izskata abi likumdevēji, šīm grupām tiek dotas jaunas mobilitātes un darba meklēšanas iespējas. Tiesību aktu drīza pieņemšana ļautu šīm stratēģiski svarīgajām grupām uztvert ES par lielisku vidi darbam³⁹.

³⁶ Descy, Pascaline (2014), "Projected labour market imbalances in Europe: Policy challenges in meeting the Europe 2020 employment targets", publicēts OECD/European Union, *Matching Economic Migration with Labour Market Needs*, OECD Publishing (<http://dx.doi.org/10.1787/9789264216501-12-en>).

³⁷ Abas iniciatīvas jau ir paredzētas Komisijas 2015. gada darba programmas 1. pielikumā.

³⁸ Tāpat Komisija izvērtēs esošo *acquis* likumīgās migrācijas jomā, lai atklātu trūkumus un nekonsekvences un izskatītu iespējas vienkāršot un racionalizēt pašreizējo ES regulējumu ar mērķi veicināt labāku likumīgās migrācijas plūsmu pārvaldību. Par šīs jaunās iniciatīvas darbības jomu sk. 3. zemsvītras piezīmi.

³⁹ COM/2013/0151 final. Par šā priekšlikuma darbības jomu sk. arī 3. zemsvītras piezīmi.

Nākamais solis būtu pievilcīga ES mēroga shēma augsti kvalificētiem trešo valstu valstspiederīgajiem. Šādu shēmu jau nodrošina **Zilās kartes direktīva**⁴⁰, bet tās pirmajos divos darbības gados ir izdoti vien 16 000 zilo karšu, un 13 000 no tām izdevusi viena dalībvalsts. Komisija līdz maija beigām uzsāks sabiedrisko apspriešanu par Zilās kartes direktīvas nākotni. Direktīvas pārskatīšanā tiks izskatīts, kā padarīt to efektīvāku, lai Eiropai piesaistītu talantus. Tāpat pārskatīšanā tiks izskatīta darbības joma, piemēram, lai aptvertu uzņēmējus, kuri vēlas ieguldīt Eiropā, kā arī lai uzlabotu Zilās kartes īpašniekiem mobilitātes iespējas ES.

Pakalpojumi ir vēl viena nozare ar lielu ekonomisko ietekmi. Pakalpojumu nozarē darbojas labi apmācīti ārvalstu profesionāļi ar augstu kvalifikāciju, kuriem jāieceļo Eiropas Savienībā uz īsu laiku, lai sniegtu pakalpojumus uzņēmumiem un pārvaldes iestādēm. Komisija izvērtēs iespējamus veidus, kā šīm cilvēku kategorijām nodrošināt tiesisko noteiktību, lai cita starpā nostiprinātu ES nostāju pieprasīt abpusējību sarunās par Brīvās tirdzniecības nolīgumiem.

Dalībvalstu loma šajos lēmumos būtu iesaistīties tiešākā un atklātākā dialogā, lai veidotu kopīgu domāšanas veidu un politikas pieeju, kā arī lai apmainītos ar paraugpraksi Eiropas līmenī. Komisija atbalstīs dalībvalstis, sekmējot pastāvīgu dialogu un salīdzinošu izvērtēšanu Eiropas līmenī tādos jautājumos kā darbaspēka trūkums, legalizācija un integrācija – šie ir jautājumi, kuros vienas dalībvalsts lēmums ietekmē citas.

Tāpat Komisija izveidos forumu dialogam, lai saņemtu ieguldījumu no uzņēmējiem, arodbiedrībām un citiem sociālajiem partneriem, ar mērķi maksimāli izmantot ieguvumus no migrācijas gan Eiropas ekonomikas, gan pašu migrantu labā.

ES nepieciešami instrumenti, ar ko noteikt tās ekonomikas nozares un profesijas, kurās ir vai būs **sarežģījumi ar darbā pieņemšanu vai prasmju trūkumu**. Esošie instrumenti sniedz zināmu informāciju, taču vajadzīgs pilnīgāks pārskats⁴¹. Arī esošajiem tīmekļa portāliem, piemēram, ES migrācijas portālam un Eiropas darbvieta mobilitātes portālam (*EURES*) var būt nozīmīga loma, palīdzot darba piemeklēšanā trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri jau atrodas ES. Darba piemeklēšanā migrantiem īpaša problēma ir viņu valstī iegūto kvalifikāciju neatzīšana. ES var palīdzēt uzlabot sapratni par kvalifikācijām, kas iegūtas ārpus ES⁴².

Centieni izveidot mūsu jauno likumīgās migrācijas politiku atbilst **mūsu vīzu politikas modernizācijai**⁴³. Komisija 2014. gadā uzsāka vīzu kodeksa pārskatīšanu un ierosināja izveidot jauna veida vīzu – apceļošanas vīzu⁴⁴. Šo priekšlikumu pieņemšana nodrošinās ES elastīgākus instrumentus vīzu politikā ar mērķi panākt vislielāko pozitīvo ekonomisko ietekmi, piesaistot vairāk tūristu un ceļotāju, kuru apmeklējuma iemesli ir personīgi un profesionāli, vienlaikus samazinot nelikumīgas migrācijas un drošības riskus. Tāpat Komisija līdz 2015. gada beigām pabeigs pašreizējo **pārskatīšanu attiecībā uz to, kuru valstu**

⁴⁰ Padomes 2009. gada 25. maija Direktīva 2009/50/EK par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkos (OV L 155, 18.6.2009., 17.–29. lpp.). Apvienotā Karaliste un Īrija neizvēlējās piedalīties šīs direktīvas ieviešanā, un direktīva tām nav saistoša un nav jāievieš.

⁴¹ Piemēram, ES prasmju panorāma un prasmju apvienības.

⁴² Piemēram, ar Eiropas kvalifikāciju sistēmā un gaidāmajā *EUROPASS* sistēmas pārskatīšanā.

⁴³ Galvenokārt Vīzu kodeksā (Regulā (EK) Nr. 810/2009) paredzētā kopīgā vīzu politika izklāstīti noteikumi īstermiņa uzturēšanās vīzu izsniegšanai trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ceļo, piemēram, tūrisma vai darījumdarbības nolūkos, privāti apmeklēt ģimenes locekļus/draugus vai kultūras un sporta pasākumus. Tā ir daļa no Šengenas *acquis*, kurā nepiedalās Īrija un Apvienotā Karaliste. 2014. gadā Šengenas valstis izdeva apmēram 15,8 miljonus vīzu, kas salīdzinājumā ar 2009. gadu ir par apmēram 60 % vairāk. Vīzu kodeksa pārstrādātais priekšlikums patlaban tiek apspriests Parlamentā un Padomē (COM(2014) 164).

⁴⁴ Tā ir jauna veida vīza trešo valstu valstspiederīgajiem – gan tiem, kam vīza nav nepieciešama, gan tiem, kam tā ir vajadzīga –, kuriem ir likumīga interese apceļot Šengenas zonu ilgāk nekā 90 dienas jebkurā 180 dienu laikposmā (COM(2014)163). Priekšlikums pamatojas uz to Šengenas *acquis* daļu, kurā nepiedalās Īrija un Apvienotā Karaliste.

valstspiederīgajiem nepieciešamas vīzas, un var ierosināt uz abpusējības pamata atcelt vīzu prasību dažu valstu valstspiederīgajiem vai atjaunot šo prasību citiem. Šajā pārskatīšanā tiks ņemti vērā migrācijas un mobilitātes jomā iesāktie politiskie dialogi ar nozīmīgākajām valstīm.

Efektīva integrācija

Mūsu migrācijas politika būs veiksmīga, ja tās pamatā būs efektīva integrācijas politika. Lai gan tas ir galvenokārt dalībvalstu kompetencē, Eiropas Savienība var sniegt atbalstu pasākumiem, ko veic valstis, pašvaldības un pilsoniskā sabiedrība, iesaistoties integrācijas un savstarpējās uzticēšanās veicināšanas sarežģītajā ilgtermiņa procesā.

Finansējumu nodrošina Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds. Taču svarīga var būt arī Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) un Eiropas Sociālā fonda (ESF) iesaiste⁴⁵. Jaunajā plānošanas periodā (2014–2020) vismaz 20 % no ESF līdzekļiem tiks novirzīti sociālajai iekļautībai, kas ietver pasākumus **migrantu integrēšanai**, īpaši pievēršoties patvēruma meklētājiem un bēgļiem, kā arī bērniem. Fonds var atbalstīt konkrētas iniciatīvas ar mērķi uzlabot valodas un profesionālās prasmes, uzlabot piekļuvi pakalpojumiem, veicināt piekļuvi darba tirgum, iekļaujošu izglītību, sekmēt starpkultūru apmaiņu un atbalstīt informētības kampaņas gan migrantus uzņemošajai sabiedrībai, gan arī migrantiem.

Ieguvuma no attīstībai paredzētajiem līdzekļiem maksimizēšana izcelsmes valstīs

ES likumīgās migrācijas politikai būtu arī jāveicina izcelsmes valstu attīstība⁴⁶. Apvienoto Nāciju Organizācija drīzumā pieņems **Ilgspējīgas attīstības mērķus**, kuros tiks iekļauti ar migrāciju saistīti mērķi kopā ar mērķiem tādās jomās kā pienācīgas kvalitātes nodarbinātības veicināšana, jauniešu nodarbinātība, atalgojuma un sociālās aizsardzības politika, kas var palīdzēt izcelsmes valstīm radīt labākas ekonomiskās iespējas pašu mājās. ES turpinās aktīvi atbalstīt ar migrāciju saistītus mērķus galīgajā kopējā satvarā un norādīt to, cik svarīgi ir izmantot migrācijas kā horizontāla līdzekļa pozitīvo ietekmi attīstības programmas īstenošanā pēc 2015. gada. Tas papildinātu ES **mobilitātes partnerības**⁴⁷ un mūsu centienus iekļaut migrācijas jautājumus svarīgākajās attīstības nozarēs.

Tāpat Komisija darīs pieejamus vismaz 30 miljonus euro, lai atbalstītu partnerus spēju veidošanā **darbaspēka migrācijas efektīvas pārvaldības jomā**, īpaši pievēršoties migrējošajiem darba ņēmējiem un novēršot ekspluatāciju. Lai atkārtotu panākumus, ko Eiropa ir guvusi, izveidojot vienoto tirgu ar darbaspēka mobilitāti, ES ir sākusi īstenot arī iniciatīvu ar finansējumu 24 miljonu euro apmērā, lai veicinātu brīvu pārvietošanos Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienā. Attīstību vietējā līmenī var ievērojami veicināt reģionālas darbaspēka mobilitātes shēmas, kas sekmē **dienvīdu-dienvīdu** mobilitāti. Tāpat Komisija sekmēs ētisku darbā pieņemšanu nozarēs, kuras izcelsmes valstīs cieš no kvalificēta darbaspēka trūkuma, atbalstot starptautiskas iniciatīvas šajā jomā.

⁴⁵ 2015. gada beigās notiks šo pasākumu īstenošanas izvērtēšana, lai konstatētu, vai dalībvalstis ir sasniegušas mērķus un vai nepieciešams pārplānot ESF līdzekļus.

⁴⁶ Komisijas paziņojums "Migrācijas ietekmes palielināšana uz attīstību" (COM(2013)292 final); Padomes secinājumi par migrāciju ES attīstības sadarbībā, 2014. gada 12. decembris.

⁴⁷ Komisijas paziņojums "Vispārējā pieeja migrācijai un mobilitātei" (COM/2011/743 final). Tās ir visattīstītākās divpusējās sadarbības struktūras migrācijas jomā. Tās nodrošina politisko satvaru visaptverošam, efektīvam un individuāli pielāgotam dialogam un sadarbībai ar partnervalstīm, iekļaujot virkni mērķus un saistību, kā arī īpašu atbalsta pasākumu kopumu, ko nodrošina ES un iesaistītās dalībvalstis. Tās ietver sarunas par vīzu atvieglojumiem un atpakaļuzņemšanas nolīgumiem.

ES var palīdzēt izcelsmes valstīm gūt labumu no migrācijas, **sekmējot lētāku, ātrāku un drošāku pārvedumu nosūtīšanu**. ES II Maksājumu pakalpojumu direktīvas priekšlikuma⁴⁸ pieņemšana palīdzētu stiprināt pārvedumu regulatīvo vidi, un ar Attīstības sadarbības instrumenta starpniecību pamatiniciatīvu atbalstam jaunattīstības valstīs būs pieejami vismaz 15 miljoni euro.

Galvenās darbības	• Zilās kartes shēmas modernizēšana un pārstrādāšana. • Forums dialogam ar sociālajiem partneriem par ekonomisko migrāciju. • Aktīvāka rīcība, lai saistītu migrāciju ar attīstības politiku. • Integrācijas politikai paredzētā finansējuma pārplānošana jaunām prioritātēm. • Lētāka, ātrāka un drošāka pārvedumu nosūtīšana.
--------------------------	---

IV. Pasākumi ilgtermiņā

Šajā programmā galvenokārt piedāvāti risinājumi, kas ļaus Eiropai tajā izklāstītajos jautājumos virzīties uz priekšu īstermiņā un vidējā termiņā. Taču, lai šīs problēmas efektīvi un ilgtspējīgi risinātu ilgtermiņā, Eiropas sadarbībai migrācijas jomā jāiet vēl tālāk.

Šajā programmā aprakstītās iniciatīvas būs ļoti svarīgas, lai veidotu efektīvu un līdzsvarotu Eiropas migrācijas politiku. Līgumu un tā attiecīgo protokolu ietvaros Komisija uzsāks paralēlu apspriešanu virknē jomu.

1. *Kopējas Eiropas patvēruma sistēmas izveides pabeigšana.* ES līgumos tiek gaidīts vienots patvēruma statuss, kas būtu derīgs visā Savienībā. Komisija uzsāks plašas diskusijas par nākamajiem soļiem kopējās Eiropas patvēruma sistēmas izstrādē, tostarp par tādiem jautājumiem kā kopīgs patvēruma kodekss un patvēruma piešķiršanas lēmumu savstarpēja atzīšana⁴⁹. Diskusijā ietilps arī ilgstošāka viedokļu apmaiņa par vienota patvēruma lēmuma procesa izveidi, kas garantētu līdzvērtīgu attieksmi pret patvēruma meklētājiem visur Eiropā.
2. *Eiropas robežas kopīga pārvaldība.* Aktīvāka rīcība Vidusjūras reģionā norāda, ka ārējo robežu pārvaldība aizvien vairāk ir kopēja atbildība. Tā attieksies gan uz Eiropas Robežsardzes sistēmu⁵⁰, gan uz jaunu pieeju krasta apsardzes funkcijām ES, apskatot tādas iniciatīvas kā līdzekļu dalīšanu, kopīgas mācības un divējādu resursu izmantošanu, kā arī iespēju virzīties uz Eiropas krasta apsardzes izveidi.
3. *Jauns likumīgas migrācijas modelis.* ES Līgumos noteikts, ka galīgo lēmumu par ekonomisko migrantu uzņemšanu pieņem dalībvalstis. Tomēr ES ir jāizvērtē, kā apvienot šo ierobežojumu ar mums visiem kopīgajām ES ekonomikas vajadzībām. Attiecībā uz to Komisija izskatīs iespēju kopā ar dalībvalstīm izveidot intereses izteikšanas sistēmu. Tajā tiktu izmantoti pārbaudāmi kritēriji, lai automātiski sākotnēji atlasītu potenciālos migrantus, darba devēji tiktu aicināti izvēlēties prioritārus pieprasījuma iesniedzējus no

⁴⁸ COM/2013/0547 final.

⁴⁹ Patvēruma piešķiršanas lēmumu savstarpēja atzīšana nozīmē, ka ikviena dalībvalsts atzīst citas dalībvalsts pieņemtus patvēruma piešķiršanas lēmumus.

⁵⁰ Pētījums par iespējamību izveidot Eiropas Robežsardzes sistēmu (http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing/docs/20141016_home_esbg_frp_001_esbg_final_report_3_00_en.pdf), iesākts pētījums par Frontex nākotni.

visiem kandidātiem, bet migrācija notiktu tikai pēc tam, kad migrantam ir piedāvāts darbs. Tas ļautu radīt kvalificētu migrantu ES mēroga rezervi, kas pieejama gan darba devējiem, gan dalībvalstu iestādēm, bet vienlaikus faktiskā atlases un uzņemšanas procedūra paliktu dalībvalstu rokās un atbilstu to faktiskajām darba tirgus vajadzībām.

PIELIKUMS

Eiropas pārvietošanas un mītnesvietas maiņas shēmas

Pārvietošana

"Pārvietošana" ir personu, kurām nepārprotami nepieciešama starptautiska aizsardzība, sadale starp dalībvalstīm.

Ievērojot sadales koeficientu, Komisija līdz maija beigām ierosinās iedarbināt ārkārtas reaģēšanas sistēmu, kas paredzēta Līguma par Eiropas Savienības darbību 78. panta 3. punktā, un ievieš **pagaidu Eiropas pārvietošanas shēmu** patvēruma meklētājiem, kuriem nepārprotami nepieciešama starptautiska aizsardzība.

Sadales koeficients balstīsies uz **objektīviem, kvantificējamiem un pārbaudāmiem kritērijiem, kas atspoguļo dalībvalstu spēju uzņemt un integrēt bēgļus**, attiecīgiem svēruma koeficientiem atspoguļojot šo kritēriju salīdzinošo nozīmīgumu (*sk. 1. tabulu*). Sadales koeficients būs balstīts uz šādiem elementiem⁵¹:

- iedzīvotāju skaits (40 %), kas atspoguļo spēju uzņemt noteiktu skaitu bēgļu;
- kopējais IKP⁵² (40 %), kas atspoguļo valsts labklājību absolūtos skaitļos un tādējādi norāda ekonomikas spēju uzņemt un integrēt bēgļus;
- stihisku patvēruma pieprasījumu vidējais skaits un pārvietoto bēgļu skaits uz 1 miljonu iedzīvotāju no 2010. līdz 2014. gadam (10 %), kas atspoguļo dalībvalstu centienus nesēt pagātnē;
- bezdarba līmenis (10 %), kas norāda spēju integrēt bēgļus.

Faktiskais uz katru dalībvalsti pārvietoto bēgļu skaits būs atkarīgs no kopējā pārvietojamo personu skaita un tiks norādīts tiesību akta priekšlikumā.

Uzņēmēja dalībvalsts būs atbildīga par patvēruma pieprasījumu izskatīšanu saskaņā ar izstrādātajiem noteikumiem un garantijām.

Piemērojot pamata sadales koeficientu, tiks ņemta vērā konkrētā krīzes situācija. Dalībvalstis, no kurām pārvietošana notiks, nevajadzētu ņemt vērā pie pārvietošanas galamērķiem. Priekšlikumā tiks atspoguļota Apvienotās Karalistes, Īrijas un Dānijas nostāja, kas izklāstīta Līgumu attiecīgajos protokolos.

Mītnesvietas maiņa

"Mītnesvietas maiņa" ir atsevišķu pārvietotu personu, kurām nepārprotami nepieciešama starptautiska aizsardzība, nosūtīšana pēc Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos lūguma un ar mītnesvietas maiņas valsts piekrišanu no trešās valsts uz dalībvalsti, kur tās tiek uzņemtas un saņem tiesības uzturēties, kā arī citas tiesības, kas salīdzināmas ar tiesībām, kuras piešķir starptautiskas aizsardzības saņēmējiem.

Komisija līdz maija beigām pieņems ieteikumu par **Eiropas mītnesvietas maiņas shēmu**.

⁵¹ Ievērojot iepriekšējās diskusijas Pārvietošanas un mītnesvietas maiņas forumā.

⁵² IKP uz vienu iedzīvotāju netiks lietots, jo *per capita* apsvēruma jau tiek ņemts vērā iedzīvotāju skaita kritērijā.

Šī shēma aptvers visas dalībvalstis. Tajā tiks aicinātas piedalīties asociētās valstis. Kopējais vietu skaits shēmā tiks sadalīts pa dalībvalstīm, ievērojot tādu pašu **sadales koeficientu**, kāds skaidrots iepriekš attiecībā uz pārvietošanas shēmu (*sk. 2. tabulu*).

Shēmā **Eiropa apņemas vienreizēji** piešķirt **20 000** vietu.

Komisija dos ieguldījumu shēmā, papildus piešķirot 50 miljonus euro 2015. un 2016. gadam.

Prioritārie reģioni mītnesvietas maiņas jomā ietvers Ziemeļāfriku, Tuvos Austrumus un Āfrikas ragu, īpaši valstis, kurās tiek īstenotas reģionālās attīstības un aizsardzības programmas. Shēmā tiks veidota cieša saikne ar šīm programmām.

Shēmas īstenošanā atbilstīgi iedibinātajai praksei (identificēšana, iesniegšana, nosūtīšana utt.) tiks izmantota sadarbība ar **Apvienoto Nāciju Organizācijas Augsto komisāru bēgļu jautājumos** un citām attiecīgajām organizācijām. Iespējama arī **Eiropas Patvēruma atbalsta biroja praktiska iesaiste** shēmā. Par atsevišķiem uzņemšanas lēmumiem joprojām būs atbildīga konkrētā dalībvalsts.

Komisija apzinās pārvietoto personu **pēkšņas turpmākas pārvietošanās risku**. To novērsīs, ar mītnesvietas maiņu ieviešot nosacījumu pārvietotajai personai palikt uzņēmējā valstī vismaz 5 gadus, informējot šo personu par sekām tad, ja tā pārvietosies citur ES, un izskaidrojot, ka tai nebūs iespējams iegūt likumīgu statusu nevienā citā dalībvalstī, ne arī saņemt sociālās tiesības. Šo nosacījumu pārkāpēju ātra noteikšana un atpakaļnosūtīšana jau ir paredzēta ES tiesību aktos. Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm un attiecīgajām aģentūrām izstrādās turpmākus instrumentus šo pasākumu īstenošanai praksē.

1. tabula. Eiropas pārvietošanas shēma

Dalībvalstis ^{53 54}	Koeficients
Austrija	2,62 %
Beļģija	2,91 %
Bulgārija	1,25 %
Horvātija	1,73 %
Kipra	0,39 %
Čehijas Republika	2,98 %
Igaunija	1,76 %
Somija	1,72 %
Francija	14,17 %
Vācija	18,42 %
Grieķija	1,90 %
Ungārija	1,79 %
Itālija	11,84 %
Latvija	1,21 %
Lietuva	1,16 %
Luksemburga	0,85 %
Malta	0,69 %
Nīderlande	4,35 %
Polija	5,64 %
Portugāle	3,89 %
Rumānija	3,75 %
Slovākija	1,78 %
Slovēnija	1,15 %
Spānija	9,10 %
Zviedrija	2,92 %

Aprēķini balstīti uz statistisko informāciju, ko sniedzis *Eurostat* (pieprasījums 2015. gada 8. aprīlī)

⁵³ Savienības kopīgā politika patvēruma, imigrācijas, vīzu un ārējo robežu kontroles jomā pamatojas uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) V sadaļu (Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa). Atbilstīgi Līgumu 21. un 22. protokolam Apvienotā Karaliste, Īrija un Dānija nepiedalās atbilstīgi LESD V sadaļai ierosinātu pasākumu pieņemšanā Padomē. Apvienotā Karaliste un Īrija trīs mēnešu laikā no priekšlikuma vai iniciatīvas iesniegšanas vai jebkurā laikā pēc to pieņemšanas var paziņot Padomei, ka tās vēlas līdzdarboties ierosināto pasākumu pieņemšanā un piemērošanā. Dānija saskaņā ar tās konstitucionālajām prasībām jebkurā laikā var paziņot pārējām dalībvalstīm, ka tā vēlas pilnībā piemērot visus attiecīgos pasākumus, kas pieņemti, pamatojoties uz LESD V sadaļu. Ja Apvienotā Karaliste un Īrija izlemj piedalīties pārvietošanas shēmā, dalībvalstu līdzdalības proporcija tiks attiecīgi pielāgota. Ja Dānija un asociētās valstis izlemj brīvprātīgi piedalīties pārvietošanas shēmā, arī tad valstu līdzdalības proporcija tiks attiecīgi pielāgota.

⁵⁴ Procentuālie daudzumi, kas norādīti pie sadales koeficienta, tiks pielāgoti, ņemot vērā konkrēto krīzes situāciju, kura tiks novērsta ar ārkārtas pārvietošanas shēmu atbilstīgi LESD 78. panta 3. punktam. Dalībvalstis, no kurām pārvietošana notiks, nevajadzētu ņemt vērā pie pārvietošanas galamērķiem.

2. tabula. Eiropas mītnesvietas maiņas shēma

Dalībvalstis⁵⁵	Koeficients	Kopējais sadalījums 20 000 personām
Austrija	2,22 %	444
Beļģija	2,45 %	490
Bulgārija	1,08 %	216
Horvātija	1,58 %	315
Kipra	0,34 %	69
Čehijas Republika	2,63 %	525
<i>Dānija⁵⁶</i>	<i>1,73 %</i>	<i>345</i>
Igaunija	1,63 %	326
Somija	1,46 %	293
Francija	11,87 %	2375
Vācija	15,43 %	3086
Grieķija	1,61 %	323
Ungārija	1,53 %	307
<i>Īrija⁵⁶</i>	<i>1,36 %</i>	<i>272</i>
Itālija	9,94 %	1989
Latvija	1,10 %	220
Lietuva	1,03 %	207
Luksemburga	0,74 %	147
Malta	0,60 %	121
Nīderlande	3,66 %	732
Polija	4,81 %	962
Portugāle	3,52 %	704
Rumānija	3,29 %	657
Slovākija	1,60 %	319
Slovēnija	1,03 %	207
Spānija	7,75 %	1549
Zviedrija	2,46 %	491
<i>Apvienotā Karaliste⁵⁶</i>	<i>11,54 %</i>	<i>2309</i>

Aprēķini balstīti uz statistisko informāciju, ko sniedzis *Eurostat* (pieprasījums 2015. gada 8. aprīlī)

Procenti tika aprēķināti līdz piecām zīmēm aiz komata un iekļaušanai tabulā noapaļoti uz augšu vai uz leju līdz divām zīmēm aiz komata; personu sadalījums veikts, ņemot vērā pilno skaitli (ar piecām zīmēm aiz komata).

⁵⁵ Ja mītnesvietas maiņas shēmā nolemj piedalīties asociētās valstis, koeficients un kopējais sadalījums attiecīgi mainās.

⁵⁶ Lai gan ierosinātajai mītnesvietas maiņas shēmai ir rekomendējošs raksturs, Savienības kopējā politika migrācijas jomā ir balstīta uz LESD V sadaļas. Tādēļ tiks ņemti vērā konkrēti aspekti, kas minēti 3. zemsvītras piezīmē, attiecībā uz Līgumu 21. un 22. protokolu par Apvienotās Karalistes, Īrijas un Dānijas nostāju.